

Know Your Customer and Anti-Money Laundering

Gist of the above Directive of RBI with case study and FAQs

1. KYC / AML શું છે?

- **KYC (Know Your Customer)** એટલે ગ્રાહકને સાચી રીતે ઓળખવો
- **AML (Anti Money Laundering)** એટલે ગેરકાયદેસર પૈસા (કાળું ધન) બેંક મારફતે સફેદ ન બને તે રોકવું
- RBI અને સરકાર દ્વારા આ નિયમો ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યા છે. બેંક દ્વારા તેનું પાલન ના થાય તો દંડ અને સજા થઈ શકે

2. KYC / AML ના મુખ્ય હેતુ

- બેંકને મની લોન્ડરિંગ અને આતંકવાદી ફંડિંગથી બચાવવી
- ગ્રાહક અને તેના વ્યવહારને સારી રીતે સમજવો
- શંકાસ્પદ વ્યવહારો ઓળખી અને રિપોર્ટ કરવો
- બેંકની પ્રતિષ્ઠા અને કાયદેસર પાલન જાળવવું
- સ્ટાફને નિયમોની યોગ્ય સમજ આપવી

3. ગ્રાહક કોને કહેવાય?

- ખાતું ખોલનાર વ્યક્તિ અથવા સંસ્થા
- જેની તરફથી ખાતું ચલાવવામાં આવે (Beneficial Owner)
- એક વખતનો મોટો વ્યવહાર કરનાર (Walk-in Customer)

4. KYC ના ચાર મુખ્ય સ્તંભ (Four Pillars)

1. Customer Acceptance Policy – કોઈ વ્યક્તિને ગ્રાહક તરીકે સ્વીકારવા માટેના નિયમો
2. Customer Identification – કોઈ વ્યક્તિને ગ્રાહક તરીકે સ્વીકારતા પહેલાં તેની ઓળખ ચકાસણી
3. Transaction Monitoring – ગ્રાહક દ્વારા ખાતામાં થતા વ્યવહાર પર નજર

4. Risk Management – જોખમ સંચાલન- ખાતાઓનું વર્ગીકરણ કરવું, સમયાંતરે રીકેવાયસી કરવા અને મોનીટરીંગ કરવું.

5. Customer Acceptance – ખાતું ખોલતી વખતે શું ધ્યાનમાં રાખવું?

- ✓ અનામી / ખોટા નામે ખાતું નહીં
- ✓ પૂરતા KYC દસ્તાવેજ વગર ખાતું નહીં
- ✓ ગ્રાહકને અનાવશ્યક હેરાનગતિ નહીં
- ✓ RBI / UN ની બ્લેકલિસ્ટમાં નામ છે કે નહીં તેની ચકાસણી
- ✓ એક જ ગ્રાહકને બે અલગ ઓળખ ન બને (UCIC ફરજિયાત)
- ✓ Joint Account માં બધા વ્યક્તિઓનું KYC

6. જોખમ વર્ગીકરણ (Risk Category)

- **High Risk** નીચે દર્શાવેલ ગ્રાહકોને **High Risk** તરીકે ગણવામાં આવશે અને તેમના ખાતાં માટે વધારાની તપાસ (**Enhanced Due Diligence**) તથા સતત મોનીટરીંગ ફરજિયાત રહેશે.
- a) આતંકવાદ અને આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિબંધ સંબંધિત
 - United Nations Security Council (UNSCR) ની યાદીમાં આવેલા વ્યક્તિઓ/સંસ્થાઓ
 - UAPA, 1967 ની કલમ 51A હેઠળ પ્રતિબંધિત વ્યક્તિઓ/સંસ્થાઓ
 - Interpol અથવા સમાન આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓની વોચલિસ્ટમાં આવેલા ગ્રાહકો
- b) શંકાસ્પદ પ્રતિષ્ઠા અથવા નિયમનકારી ઓળખ
 - જાહેર માહિતી મુજબ શંકાસ્પદ પ્રતિષ્ઠાવાળા ગ્રાહકો
 - Regulators, FIU અથવા અન્ય સત્તાધિકારીઓ દ્વારા High Risk તરીકે ઓળખાવેલા
- c) અસામાન્ય વ્યવસાય અથવા વ્યવહાર પદ્ધતિ
 - ભૂગોળીય રીતે અસ્પષ્ટ અથવા અકારણ દૂર સ્થિત વ્યવહાર કરતા ગ્રાહકો (અમદાવાદ અને ઝારખંડ)
 - વારંવાર ખાતાં/ફંડ એક સંસ્થાથી બીજી સંસ્થામાં ફેરવનાર
 - વિવિધ દેશો/સ્થાનો વચ્ચે નાસમજાય તેવા ફંડ ટ્રાન્સફર
- d) ભૂગોળ અને નાગરિકતા આધારિત જોખમ
 - High Risk દેશો/જ્યુરિસ્ડિક્શન આધારિત ગ્રાહકો

- Non-Resident Customers અને વિદેશી નાગરિકો
- e) **Politically Exposed Persons (PEPs)**
- વિદેશી મૂળના PEPs
 - PEPના નજીકના સગા
 - ખાતાં જેમાં PEP અંતિમ Beneficial Owner હોય
- f) **વિદેશી અને રાજદૂતીય સંસ્થાઓ**
- Embassies અને Consulates
 - Offshore (વિદેશી) કંપનીઓ અથવા બિઝનેસ
- g) **Non Face-to-Face અને High Net Worth Customers**
- Non Face-to-Face ગ્રાહકો
 - High Net Worth Individuals (HNI)
- h) **માલિકી અને નિયંત્રણ સંબંધિત જોખમ**
- Sleeping Partners ધરાવતી ફર્મો
 - કુટુંબ આધારિત શેરહોલ્ડિંગ ધરાવતી કંપનીઓ
 - જટિલ માલિકી માળખાવાળી સંસ્થાઓ (Beneficial Owner છુપાવવાનો જોખમ)
- i) **Shell Companies**
- જ્યાં કોઈ ભૌતિક હાજરી ન હોય તેવી કંપનીઓ
 - માત્ર સ્થાનિક એજન્ટ અથવા ન્યૂન સ્તરના સ્ટાફની હાજરી
- j) **નાણાકીય અને રોકાણ સંબંધિત બિઝનેસ**
- Investment / Money Management Companies
 - Personal Investment Companies
- k) **Professional Intermediaries દ્વારા સંચાલિત ખાતાં**
- અકાઉન્ટન્ટ, વકીલ, બ્રોકર વગેરે દ્વારા સંચાલિત ખાતાં
 - જ્યાં અંતિમ ગ્રાહકની ઓળખ જાહેર ન કરવામાં આવે

l) Trusts, NGOs અને દાન આધારિત સંસ્થાઓ

- Trusts, Charities, NGOs / NPOs (ખાસ કરીને Cross-Border કામગીરીવાળી)
- નહિ નોંધાયેલી કલબો અને દાન મેળવનારી સંસ્થાઓ
(UN અથવા તેની એજન્સીઓ દ્વારા પ્રોત્સાહિત NGO/NPO બાદમાં અપવાદરૂપ)

m) Money Service Businesses

- Money Order, Traveler's Cheque વેચનાર
- Money Transfer, Currency Exchange, Check Cashing બિઝનેસ

n) ઊંચા જોખમવાળા વ્યવસાય

- તૃતીય પક્ષના ચેક સ્વીકારતા બિઝનેસ
- Gambling / Gaming અને Junket Operators
- કિંમતી ધાતુઓ, દાગીના, કલા, પ્રાચીન વસ્તુઓના વેપારી
- રિયલ એસ્ટેટ બ્રોકર્સ અને એજન્ટ્સ

o) ભ્રષ્ટાચાર અને પ્રતિબંધિત ઉદ્યોગો

- હથિયાર ઉત્પાદકો, ડીલરો અને મધ્યસ્થો
- Nuclear Proliferation અથવા Explosives સાથે સંકળાયેલા ઉદ્યોગો
- Multi Level Marketing (MLM) જેવી શંકાસ્પદ કંપનીઓ

p) “જે ગ્રાહકમાં આતંકવાદ, વિદેશી જોડાણ, જટિલ માલિકી, અસામાન્ય વ્યવહાર અથવા શંકાસ્પદ વ્યવસાય દેખાય – તે High Risk ગણાય.”

High Risk Customer Identification Checklist

(KYC / AML – Branch Staff Use)

સૂચના: નીચે આપેલ પૈકી એક કે વધુ મુદ્દા લાગુ પડે તો ગ્રાહકને High Risk તરીકે ગણવો,
Enhanced Due Diligence (EDD) કરવી અને નિયમિત મોનીટરીંગ રાખવું.

a) આતંકવાદ / પ્રતિબંધ યાદી ચકાસણી

- ☐ UN Security Council (UNSCR) યાદીમાં નામ છે?
- ☐ UAPA, 1967 (કલમ 51A) હેઠળ પ્રતિબંધિત છે?
- ☐ Interpol અથવા અન્ય આંતરરાષ્ટ્રીય Watch List માં નામ છે?

b) નિયમનકારી / જાહેર પ્રતિષ્ઠા

- ☐ Regulators / FIU દ્વારા High Risk તરીકે ઓળખાયેલ?
- ☐ જાહેર માહિતી મુજબ શંકાસ્પદ પ્રતિષ્ઠા છે?

c) ભૂગોળ (Geography) અને નાગરિકતા જોખમ

- ☐ High Risk દેશ / જ્યુરિસ્ડિક્શન આધારિત છે?
- ☐ Non-Resident Customer (NRI / Foreign National) છે?
- ☐ ગ્રાહકનું સ્થાન બેંકથી અસ્પષ્ટ રીતે દૂર છે?

d) Politically Exposed Person (PEP)

- ☐ ગ્રાહક PEP છે (દેશી / વિદેશી)?
- ☐ PEPના નજીકના સગા છે?
- ☐ ખાતામાં PEP અંતિમ Beneficial Owner છે?

e) ગ્રાહક સંપર્ક અને ઓળખ

- ☐ Non Face-to-Face Customer છે?
- ☐ દસ્તાવેજોની ઓનલાઇન ચકાસણી મુશ્કેલ છે?
- ☐ ઓળખ અથવા સરનામું વારંવાર બદલાય છે?

f) માલિકી અને નિયંત્રણ માળખું

- ☐ કંપનીમાં જટિલ માલિકી માળખું છે?
- ☐ Beneficial Owner ઓળખવામાં મુશ્કેલી છે?
- ☐ Sleeping Partners ધરાવતી ફર્મ છે?
- ☐ નજીકના કુટુંબનું શેરહોલ્ડિંગ છે?

g) Shell Company સંકેતો

- ☐ કંપનીની કોઈ ભૌતિક હાજરી નથી?
- ☐ માત્ર સ્થાનિક એજન્ટ અથવા ન્યૂન સ્તરના સ્ટાફ છે?
- ☐ બિઝનેસ પ્રવૃત્તિ સ્પષ્ટ નથી?

h) વ્યવસાય પ્રકાર - ઊંચું જોખમ

- ☐ Offshore (વિદેશી) કંપની / બિઝનેસ છે?
- ☐ Trust / NGO / NPO (ખાસ કરીને Cross-Border) છે?
- ☐ Investment / Money Management Company છે?
- ☐ Money Service Business (Exchange / Transfer) છે?
- ☐ Gambling / Gaming / Junket Operator છે?
- ☐ Jewel / Precious Metals / Art / Antique Dealer છે?
- ☐ Real Estate Broker / Estate Agent છે?
- ☐ Arms / Explosives / Nuclear સંબંધિત બિઝનેસ છે?
- ☐ Multi Level Marketing (MLM) બિઝનેસ છે?

i) **Professional Intermediary Accounts**

- ☐ વકીલ / અકાઉન્ટન્ટ / બ્રોકર દ્વારા સંચાલિત ખાતું છે?
- ☐ અંતિમ ગ્રાહક (Underlying Client) ની ઓળખ ખુલાસો થતો નથી?

j) વ્યવહાર સંબંધિત લાલ નિશાનીઓ (Red Flags)

- ☐ અચાનક મોટા કેશ જમા/ઉપાડ?
- ☐ વ્યવસાય સાથે અસંગત ટ્રાન્ઝેક્શન?
- ☐ વારંવાર ખાતાં/ફંડ એક સંસ્થાથી બીજી સંસ્થામાં ફેરવાય?
- ☐ અનેક દેશોમાં ફંડ ટ્રાન્સફર થાય?

અંતિમ નિર્ણય (For Branch Use)- “યાદીમાં નામ, વિદેશી જોડાણ, જટિલ માલિકી અથવા અસામાન્ય વ્યવહાર – તો high Risk.”

જો High Risk હોય તો ફરજિયાત પગલાં:

- ✓ Enhanced Due Diligence (EDD)
- ✓ HO / Competent Authority મંજૂરી
- ✓ સતત અને વધારું મોનીટરીંગ
- ✓ શંકા હોય તો Principal Officer ને જાણ

Case Study

Case Study 1 : Non-Face-to-Face High Value Customer

પરિસ્થિતિ

એક ગ્રાહક ઓનલાઇન માધ્યમથી સેવિંગ એકાઉન્ટ ખોલવા માંગે છે. ગ્રાહક વિદેશમાં રહે છે અને શરૂઆતમાં જ ₹25 લાખનો ફંડ ટ્રાન્સફર કરે છે. વ્યવસાય અને આવકના સ્ત્રોત વિશે સ્પષ્ટ માહિતી આપતો નથી.

ચર્ચા માટે પ્રશ્નો

1. શું આ ગ્રાહક High Risk છે? કેમ?
2. કયા Red Flags દેખાય છે?
3. શાખાએ શું પગલાં લેવા જોઈએ?

યોગ્ય જવાબ

✓ Non Face-to-Face + Foreign Location = **High Risk**

- ✓ Enhanced Due Diligence જરૂરી
- ✓ Source of Funds ફરજિયાત
- ✓ HO / Competent Authority મંજૂરી
- ✓ સતત મોનીટરીંગ

Case Study 2 : Politically Exposed Person (PEP)

પરિસ્થિતિ

એક ગ્રાહક સામાન્ય બચત ખાતું ખોલે છે. પછી જાહેર માહિતીથી જાણવા મળે છે કે ગ્રાહક વિદેશી રાજકારણીનો નજીકનો સગો છે.

ચર્ચા માટે પ્રશ્નો

1. શું Risk Category બદલવી જોઈએ?
2. ખાતું ચાલુ રાખી શકાય?
3. કોની મંજૂરી લેવી?

યોગ્ય જવાબ

- ✓ PEP Relative = **High Risk**
- ✓ Risk Category અપગ્રેડ કરવી
- ✓ GM / HO મંજૂરી લેવી
- ✓ Enhanced Monitoring જરૂરી

Case Study 3 : Trust / NGO with Cross-Border Donations

પરિસ્થિતિ

એક NGO ખાતામાં વારંવાર વિદેશથી દાન આવે છે. Trust Deed અને Beneficiaries સ્પષ્ટ નથી.

ચર્ચા માટે પ્રશ્નો

1. NGO ખાતું High Risk કેમ ગણાય?
2. કયા દસ્તાવેજો જોઈએ?
3. શું STR લાગુ પડી શકે?

યોગ્ય જવાબ

- ✓ Cross-Border NGO = High Risk
- ✓ Trustees / Beneficiaries ઓળખ ફરજિયાત
- ✓ દાનનો હેતુ અને સ્ત્રોત ચકાસવો
- ✓ શંકા હોય તો STR

Case Study 4 : Money Mule Account

પરિસ્થિતિ

એક વિદ્યાર્થીના ખાતામાં વારંવાર મોટા કેશ જમા થાય છે અને તરત ઉપાડ થાય છે. વિદ્યાર્થી પાસે કોઈ સ્પષ્ટ આવક સ્ત્રોત નથી.

ચર્ચા માટે પ્રશ્નો

1. કયો જોખમ દેખાય છે?
2. શું આ Money Mule હોઈ શકે?
3. સ્ટાફે શું કરવું?

યોગ્ય જવાબ

- ✓ Unusual Cash Flow = Red Flag
- ✓ Money Mule નો સંદેહ
- ✓ Principal Officer ને તાત્કાલિક જાણ
- ✓ Enhanced Monitoring / STR

Case Study 5 : Shell Company Indicator

પરિસ્થિતિ

એક કંપની ખાતું ખોલે છે. કંપની પાસે કોઈ ઓફિસ નથી, માત્ર એક સ્થાનિક એજન્ટ છે. માલિકી માળખું જટિલ છે.

ચર્ચા માટે પ્રશ્નો

1. શું આ Shell Company હોઈ શકે?
2. Risk Category શું રાખવી?
3. ખાતું ખોલી શકાય?

યોગ્ય જવાબ

- ✓ Physical Presence નથી = Shell Company સંકેત
- ✓ High Risk Category
- ✓ Beneficial Owner ની સ્પષ્ટ ઓળખ વગર ખાતું નહીં

Case Study 6 : Walk-in Customer Structuring Transactions

પરિસ્થિતિ

એક Walk-in Customer દરરોજ ₹49,000 કેશ ટ્રાન્સફર કરે છે. આ વ્યવહાર સતત ઘણા દિવસો સુધી થાય છે.

ચર્ચા માટે પ્રશ્નો

1. શું આ Structuring છે? (ઈરાદા પૂર્વક Rs.૫૦,૦૦૦/- થી ઓછી રકમ જમા કરાવવી)
2. KYC ક્યારે ફરજિયાત બને?
3. શું રિપોર્ટિંગ જરૂરી છે?

યોગ્ય જવાબ

- ✓ Threshold ટાળવાનો પ્રયાસ = Suspicious
- ✓ KYC ફરજિયાત
- ✓ STR માટે વિચારવું

Case Study 7 : Professional Intermediary Account

પરિસ્થિતિ

એક વકીલ પોતાના ક્લાઈન્ટ માટે ખાતું ખોલવા માંગે છે પરંતુ ક્લાઈન્ટની ઓળખ જાહેર કરતો નથી.

ચર્ચા માટે પ્રશ્નો

1. શું ખાતું ખોલી શકાય?
2. જવાબદારી કોની છે?
3. નિયમ શું કહે છે?

યોગ્ય જવાબ

- ✗ Underlying Client ની ઓળખ વગર ખાતું નહીં
- ✓ અંતિમ જવાબદારી બેંકની
- ✓ KYC નિયમોનો કડક અમલ

• Medium Risk : સામાન્ય વેપારી

નીચે દર્શાવેલ ગ્રાહકોને સામાન્ય રીતે **Medium Risk** તરીકે ગણવામાં આવે છે.

આવા ખાતાં માટે નિયમિત **KYC**, મધ્યમ સ્તરની તપાસ (**Due Diligence**) અને સમયાંતરે મોનીટરીંગ જરૂરી છે.

1. નાણાકીય અને મૂડી બજાર સંબંધિત

- Non-Banking Financial Institutions (NBFCs)
- Stock Brokerage Firms
- Venture Capital Companies

2. આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર અને ટ્રેડ

- Import / Export બિઝનેસ
- Textile Trading / કપડાંનો વેપાર

3. વાહન અને મોંઘી ચીજવસ્તુઓનો વેપાર

- Car / Boat / Plane Dealership
- Used Car Sales

4. કેશ ઇન્ટેન્સિવ બિઝનેસ

- પેટ્રોલ પંપ (Gas Station)
- રેસ્ટોરાં, રિટેલ શોપ્સ
- પાર્કિંગ ગેરેજ, ફાસ્ટ ફૂડ સ્ટોર્સ
- સિનેમા હોલ્સ અને મલ્ટીપ્લેક્સ

5. પ્રવાસ અને મનોરંજન

- Travel Agencies
- Auctioneers

6. ટેકનોલોજી અને ટેલિકોમ સેવાઓ

- Telemarketers
- Telecommunications Service Providers
- Internet Café, IDD Call Service
- Phone Cards / Phone Centres
- Dot-com Companies અને Internet Businesses

7. રિટેલ અને હોલસેલ વેપાર

- Electronics (Wholesale)
- Pawnshops

8. વ્યાવસાયિક સેવાઓ (નાના અને ઓછા જાણીતા)

- Sole Practitioners / નાનું Law Firms
- Notaries
- Secretarial Firms
- નાનું Accountancy Firms

- **Low Risk** : પગારધારક, પેન્શનર

નીચે દર્શાવેલ ગ્રાહકોને સામાન્ય રીતે **Low Risk** તરીકે ગણવામાં આવે છે.

આવા ખાતાં માટે સામાન્ય **KYC** પ્રક્રિયા, ઓછું મોનીટરીંગ અને દીર્ઘ સમયગાળે **KYC** અપડેટ પૂરતું ગણાય છે.

1. વ્યક્તિગત ગ્રાહકો (Individuals)

- સામાન્ય વ્યક્તિઓ
- પગારધારક, પેન્શનર, ધરેલુ ગ્રાહકો
- જે High Risk અથવા Medium Risk કેટેગરીમાં આવતાં નથી

2. સરકારી અને અર્ધસરકારી સંસ્થાઓ

- સરકારના વિભાગો
- સરકાર માલિકીની કંપનીઓ (PSUs)
- Regulatory અને Statutory Authorities

3. સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) પ્રોત્સાહિત સંસ્થાઓ

- United Nations અથવા તેની એજન્સીઓ દ્વારા પ્રોત્સાહિત Non-Profit Organisations (NPOs) / NGOs

4. અન્ય તમામ ગ્રાહકો

- જે ગ્રાહક અથવા ખાતાં **High Risk** અથવા **Medium Risk** કેટેગરીમાં આવતાં નથી
- જેમના વ્યવહારો સરળ, પારદર્શક અને નિયમિત હોય

5. બેંક સ્ટાફ માટે માર્ગદર્શન

- Low Risk હોવા છતાં **KYC** ફરજિયાત છે
- વ્યવહારો પર સામાન્ય નજર રાખવી
- કોઈ અસામાન્ય વ્યવહાર દેખાય તો **Risk Category બદલવી**

Risk Comparison Chart

(Low Risk vs Medium Risk vs High Risk Customers)

મુદ્દો	● Low Risk	● Medium Risk	● High Risk
ગ્રાહક પ્રોફાઇલ	પગારધારક, પેન્શનર, સરકારી કર્મચારી	વેપારી, સર્વિસ પ્રોવાઇડર, SME	PEP, NRI, Foreign National
નિવાસ / ભૂગોળ	સ્થાનિક, ઓછું જોખમ ધરાવતો વિસ્તાર	અન્ય રાજ્ય / મર્યાદિત વિદેશી જોડાણ	High Risk દેશ / Cross-Border જોડાણ
વ્યવસાયની પ્રકૃતિ	સ્થિર અને પારદર્શક આવક	Cash Intensive / Trading Business	Offshore / Arms / NGO / Shell Company
કેશ વ્યવહાર	ઓછો અને નિયમિત	મધ્યમ અને વ્યવસાય આધારિત	ખૂબ વધુ, અચાનક અને અસંગત
માલિકી માળખું	સરળ અને સ્પષ્ટ	થોડી જટિલ	ખૂબ જટિલ / Beneficial Owner છુપાયેલ
Beneficial Owner	સ્પષ્ટ ઓળખાય	ઓળખવામાં સમય લાગે	ઓળખવામાં મુશ્કેલ / અજ્ઞાત
PEP જોડાણ	નથી	દૂરનું અથવા પરોક્ષ	PEP / PEPના નજીકના સગા
Non Face-to-Face	સામાન્ય રીતે નહીં	શક્ય છે	મોટા ભાગે હોય છે
વ્યવહાર પેટર્ન	વ્યવસાય સાથે સુસંગત	ક્યારેક અસામાન્ય	વારંવાર શંકાસ્પદ / Structuring
Watch List Status	કોઈ યાદીમાં નથી	સામાન્ય ચકાસણી જરૂરી	UNSCR / UAPA / Interpol યાદીમાં
KYC દસ્તાવેજો	પૂર્ણ અને સરળ	પૂર્ણ, વધારાની માહિતી શક્ય જરૂરી	વધારાની તપાસ / EDD જરૂરી
Monitoring Level	સામાન્ય	વધારાનું મોનીટરીંગ	સતત અને કડક મોનીટરીંગ
HO મંજૂરી	જરૂરી નથી	ખાસ કિસ્સામાં	ફરજિયાત
STR સંભાવના	ઓછી	મધ્યમ	ઊંચી
KYC અપડેટ સમયગાળો	દર 10 વર્ષે	દર 8 વર્ષે	દર 2 વર્ષે

KYC અપડેટ:

- High Risk : 2 વર્ષે
- Medium Risk : 8 વર્ષે

- **Low Risk : 10 વર્ષે**

7. KYC માટે જરૂરી દસ્તાવેજો (OVD)

- આધાર કાર્ડ
- પાસપોર્ટ
- ડ્રાઇવિંગ લાઇસન્સ
- મતદાર ઓળખપત્ર
- NREGA કાર્ડ
- PAN હોય તો ઓનલાઇન વેરિફિકેશન ફરજિયાત

8. Beneficial Owner એટલે કોણ?

- જે વ્યક્તિ વાસ્તવમાં ખાતા અથવા વ્યવહાર પર નિયંત્રણ ધરાવે
- કંપનીમાં 25%થી વધુ હિસ્સો ધરાવે
- પાર્ટનરશીપ / ટ્રસ્ટમાં 15%થી વધુ હિસ્સો ધરાવે

9. ખાસ પ્રકારના ખાતાઓ

◇ Walk-in Customer

- ₹50,000થી વધુ વ્યવહાર → ઓળખ ફરજિયાત
- ગ્રાહક જાણી બુઝીને ₹૫૦,૦૦૦/- કરતાં ઓછી રકમ ના એક કરતાં વધારે વ્યવહાર કરે છે તો શંકાસ્પદ માનવો.

◇ Politically Exposed Person (PEP)

- વિદેશી અથવા દેશી મોટા પદાધિકારી
- આવું ખાતું હેડ ઓફિસ ની મંજૂરીથી જ ખોલવું
- High Risk તરીકે વર્ગીકૃત કરવું અને સતત મોનીટરીંગ કરવું.

◇ Non Face-to-Face Customer

- વધારાના દસ્તાવેજ મંગાવવા જરૂરી છે
- પ્રથમ ટ્રાન્ઝેક્શન અન્ય બેંક ખાતામાંથી થવો જરૂરી છે

◇ Small Account

- ઓછી આવક ધરાવતા માટે
- મર્યાદિત બેલેન્સ ₹50,000થી વધુ નહીં
- વાર્ષિક ક્રેડિટ ₹1,00,000થી વધુ નહીં
- 24 મહિનામાં પૂરું KYC ન થાય તો ખાતું બંધ

10. Money Mule શું છે?

- ત્રીજા વ્યક્તિનું ખાતું ઉપયોગ કરી ફોડ દ્વારા પ્રાપ્ત કરેલ પૈસા અન્ય ખાતાઓ માં ટ્રાન્સફર કરી નાણા ફેરવવા આવા ખાતાં મળી આવે તો શાખાની જવાબદારી ગણાશે

11. Transaction Monitoring – સ્ટાફે શું જોવું?

- અચાનક મોટા કેશ જમા/ઉપાડ
- ગ્રાહકના વ્યવસાયથી અલગ વ્યવહાર
- બહુ જ જટિલ અથવા અર્થહીન ટ્રાન્ઝેક્શન
- High Risk ખાતાં પર ખાસ નજર
- શંકા હોય તો તરત **Principal Officer** ને જાણ કરવી

12 STR (Suspicious Transaction Report)

- શાખા → Principal Officer
- Principal Officer → FIU-IND
- ગ્રાહકને ક્યારેય જાણ ન કરવી (No Tipping Off)

13 ખાતું બંધ કરવાની સ્થિતિ

- ગ્રાહક KYC દસ્તાવેજ ન આપે
- સહકાર ન આપ
- Important- HO મંજૂરી અને નોટિસ બાદ ખાતું બંધ

14 સ્ટાફની જવાબદારી

- ✓ ઓરિજિનલ દસ્તાવેજ જોઈને સત્યાપન
- ✓ Account Opening Form અને KYC તપાસ

- ✓ નિયમ મુજબ સહી અને પ્રમાણિત કરવું
- ✓ કોઈ શંકા છુપાવવી નહીં

15 કેમ KYC / AML મહત્વપૂર્ણ છે?

- બેંકની પ્રતિષ્ઠા બચાવે
- કાયદાકીય દંડથી બચાવે
- ફ્રોડ અને ગુનાહિત પ્રવૃત્તિ રોકે
- RBI પાલન સુનિશ્ચિત કરે

ટૂંકમાં કેવાયસીનું પાલન એટલે “ગ્રાહકને ઓળખો, વ્યવહાર સમજો, શંકા હોય તો રિપોર્ટ કરો.”

16) નીચે Branch Account Opening Checklist (KYC / AML) સરળ, સ્પષ્ટ અને પ્રેક્ટિકલ ગુજરાતી ભાષામાં તૈયાર કરવામાં આવેલ છે. આ ચેકલિસ્ટ શાખા સ્ટાફ દ્વારા ખાતું ખોલતી વખતે, ઓડિટ અને ઇન્સ્પેક્શન માટે ખુબજ ઉપયોગી થઈ પડશે.

Branch Account Opening Checklist (KYC / AML – Branch Use Only)

1. ખાતાની મૂળ વિગતો (Account Basics)

- ખાતાનો પ્રકાર (Saving / Current / CC / OD)
ખાતાધારકનો પ્રકાર (Individual / Firm / Company / Trust / HUF વગેરે)
- ખાતાનો હેતુ સ્પષ્ટ છે
- Risk Category નક્કી કરેલ છે (Low / Medium / High)

2. Customer Due Diligence (CDD)

- ☐ તમામ જરૂરી KYC દસ્તાવેજ પ્રાપ્ત થયા
- ☐ દસ્તાવેજો Self-Attested છે
- ☐ Original Seen & Verified સીલ લગાવેલ
- ☐ PAN / Form 60 પ્રાપ્ત
- ☐ PAN ઓનલાઇન વેરિફિકેશન કરેલ
- ☐ CKYC / KIN અપડેટ કરેલ

3. Individual Account Checklist

- ☐ એક OVD પ્રાપ્ત
- ☐ સરનામું અને ઓળખ મેળ ખાતી છે
- ☐ DOB Proof (Minor / Senior Citizen માટે ફરજિયાત)
- ☐ બે ફોટા
- ☐ Joint Account હોય તો બધા ખાતેદારોનું KYC
- ☐ Nomination Form ભરેલ (જ્યાં લાગુ પડે)

4. NRI Account Checklist (જ્યાં લાગુ પડે)

- ☐ Passport Copy
- ☐ Foreign Address Proof
- ☐ Visa / PIO Card
- ☐ PAN (NRO Account માટે ફરજિયાત)
- ☐ FATCA Declaration (US Citizen)
- ☐ Signature Verification (Notary / Embassy વગેરે દ્વારા)

5 Non-Individual Account Checklist

✓ Sole Proprietorship

- ☐ Proprietor નું KYC
- ☐ Firm PAN
- ☐ બે Business Proof દસ્તાવેજ
- ☐ Contact Point Verification કરેલ

✓ HUF

- ☐ HUF PAN
- ☐ HUF Deed
- ☐ Karta KYC
- ☐ HUF Letter (Co-parceners સહી સાથે)
- ☐ Nomination નહીં (Confirm)

✓ Partnership Firm

- ☐ Partnership Deed
- ☐ Registration Certificate (જો લાગુ પડે)
- ☐ Firm PAN
- ☐ Partners નું KYC
- ☐ Beneficial Owner ઓળખ

- ☐ NOC (જો લોન હોય)
- ☐ Nomination નહીં (Confirm)

✓ Company (Pvt / OPC / Public)

- ☐ Certificate of Incorporation
- ☐ PAN
- ☐ MOA / AOA
- ☐ Board Resolution
- ☐ MCA Copy
- ☐ Directors નું KYC
- ☐ Beneficial Owner ઓળખ
- ☐ NOC (જો લોન હોય)
- ☐ Nomination નહીં (Confirm)

✓ Trust

- ☐ Trust Deed
- ☐ PAN / Form 60
- ☐ Registration Certificate (જો લાગુ પડે)
- ☐ Managing Body Resolution
- ☐ Trustees નું KYC
- ☐ Beneficial Owner ઓળખ
- ☐ 12A / 80G (Savings A/c માટે)
- ☐ Nomination નહીં (Confirm)

✓ Association / Society / Local Body

- ☐ Registration / Legal Existence Proof
- ☐ Resolution
- ☐ PAN
- ☐ Authorised Signatory Proof કરેલ છે
- ☐ Account Holders નું KYC કરેલ છે
- ☐ Nomination નહીં (Confirm)
- ☐ Beneficial Owner ઓળખ કરેલ છે

6. Risk Assessment & Screening

- ☐ Watch List (UNSCR / UAPA / Interpol) ચકાસણી
- ☐ PEP Screening કરેલ છે

- ☐ Geography Risk ચકાસેલ છે
- ☐ Business Nature Risk ચકાસેલ છે
- ☐ High Risk હોય તો HO મંજૂરી છે?

7. Transaction Readiness

- ☐ Expected Transaction Profile નોંધાયેલ છે.
- ☐ Cash Transaction Limit સમજાવેલ છે.
- ☐ Alerts / Monitoring Parameters સેટ કરેલ છે

8. Compliance & Approval

- ☐ Branch In-charge / ABM ચકાસણી કરેલ છે
- ☐ તમામ ફોર્મ પૂર્ણ કરેલ છે
- ☐ HO / Centralised Account Opening મોકલેલ છે
- ☐ Account Opened in CBS
- ☐ Welcome Kit / Account Details આપેલ છે

9. Post Account Opening Follow-up

- ☐ KYC Incomplete છે તો Due Date નોંધેલ છે
- ☐ Address Update Reminder સેટ છે
- ☐ Periodic KYC Review Date નોંધેલ છે

FAQs

KYC / AML – MCQ ટેસ્ટ (Multiple Choice Questions)

Q1. KYC નો પૂરું અર્થ શું છે?

- A) Know Your Cash
- B) Know Your Customer
- C) Keep Your Customer
- D) Know Your Credit

Q2. AML નો મુખ્ય હેતુ શું છે?

- A) નફો વધારવો
- B) ખાતા ઝડપથી ખોલવા
- C) મની લોન્ડરિંગ અટકાવવું
- D) લોન વિતરણ કરવું

Q3. KYC / AML નિયમો કોણ જારી કરે છે?

- A) SEBI
- B) RBI
- C) IRDA
- D) NABARD

Q4. અનામી અથવા ખોટા નામે ખાતું ખોલી શકાય?

- A) હા
- B) નહીં
- C) ખાસ મંજૂરીથી
- D) માત્ર Small Account માં

Q5. નીચેમાંથી કયું OVD (Officially Valid Document) છે?

- A) રેશન કાર્ડ
- B) આધાર કાર્ડ
- C) વિજળી બિલ
- D) સ્કૂલ ID

Q6. PAN મળ્યો હોય તો શું કરવું ફરજિયાત છે?

- A) PAN અવગણવો
- B) PAN ઓનલાઇન વેરિફિકેશન
- C) PAN ફાઈલમાં મૂકવો
- D) PAN ફોટોકોપી લેવી

Q7. Joint Account ખોલતી વખતે શું કરવું જરૂરી છે?

- A) માત્ર એક વ્યક્તિનું KYC
- B) બધા ખાતેદારોનું KYC
- C) સૌથી મોટા ખાતેદારનું KYC
- D) કોઈ KYC નહીં

Q8. Politically Exposed Person (PEP) ખાતું કઈ Risk Category માં આવે?

- A) Low Risk
- B) Medium Risk
- C) High Risk
- D) No Risk

Q9. High Risk ગ્રાહકનું KYC કેટલા સમય બાદ અપડેટ કરવું?

- A) દર વર્ષે
- B) દર 5 વર્ષે
- C) દર 2 વર્ષે
- D) દર 10 વર્ષે

Q10. Beneficial Owner કોણ છે?

- A) ખાતું ખોલનાર
- B) નામે ખાતું ધરાવનાર
- C) વાસ્તવિક નિયંત્રણ ધરાવનાર વ્યક્તિ
- D) બેંક મેનેજર

Q11. Walk-in Customer માટે KYC ક્યારે ફરજિયાત છે?

- A) ₹10,000થી વધુ
- B) ₹25,000થી વધુ
- C) ₹50,000થી વધુ
- D) ₹1,00,000થી વધુ

Q12. નીચેમાંથી કયો વ્યવહાર શંકાસ્પદ ગણાય?

- A) નિયમિત પગાર જમા
- B) અચાનક મોટો કેશ વ્યવહાર
- C) નાનું બચત ખાતું
- D) વ્યાજ જમા

Q13. Money Mule શું કરે છે?

- A) લોન લે છે
- B) પોતાનું ખાતું ફ્રોડ માટે આપે છે
- C) બેંકમાં નોકરી કરે છે
- D) રોકાણ કરે છે

Q14. STR નો પૂરું અર્થ શું છે?

- A) Standard Transaction Report
- B) Suspicious Transaction Report
- C) Special Transfer Report
- D) System Transaction Report

Q15. STR કોને મોકલવો?

- A) ગ્રાહકને
- B) RBI ને
- C) Principal Officer ને
- D) ઓડિટરને

Q16. STR વિશે ગ્રાહકને જાણ કરી શકાય?

- A) હા
- B) નહીં
- C) લેખિત મંજૂરીથી
- D) માત્ર High Risk ખાતામાં

Q17. ગ્રાહક KYC દસ્તાવેજ ન આપે તો શું કરવું?

- A) ખાતું ચાલુ રાખવું
- B) તરત ખાતું બંધ કરવું
- C) HO મંજૂરી અને નોટિસ બાદ ખાતું બંધ
- D) અવગણવું

Q18. KYC દસ્તાવેજો કોણ ચકાસે છે?

- A) ગ્રાહક
- B) બ્રાંચ સ્ટાફ (ઓરિજિનલ જોઈને)
- C) માત્ર HO
- D) ઓડિટર

Q19. KYC / AML પાલનની અંતિમ જવાબદારી કોની છે?

- A) ગ્રાહકની
- B) શાખાની
- C) બેંકની
- D) RBI ની

Q20. KYC / AML નો મુખ્ય લાભ શું છે?

- A) ખાતા વધે
- B) ફ્રોડ અને ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિ અટકે
- C) સ્ટાફનું કામ ઘટે
- D) માત્ર રિપોર્ટિંગ વધે

☒ **Answer Key (જવાબ)**

1 B, 2 C, 3 B, 4 B, 5 B, 6 B, 7 B, 8 C, 9 C, 10 C,
11 C, 12 B, 13 B, 14 B, 15 C, 16 B, 17 C, 18 B, 19 C, 20 B,

Short Questions -Test of knowledge about KYC and AML

Q1- KYC શું છે?

Q2- AML શું છે?

Q3- KYC / AML કેમ જરૂરી છે?

Q4- ગ્રાહક કોને કહેવાય?

Q5- KYC ના મુખ્ય ચાર સ્તંભ કયા છે?

Q6- ખાતું અનામી નામે ખોલી શકાય?

Q7- KYC દસ્તાવેજો અધૂરા હોય તો ખાતું ખોલી શકાય?

Q8- OVD (Officially Valid Documents) કયા છે?

Q9- PAN મળ્યો હોય તો શું કરવું?

Q10 Beneficial Owner કોણ કહેવાય?

Q11- Beneficial Owner ઓળખવું કેમ જરૂરી છે?

Q12- Risk Category શું છે?

Q13- High Risk ગ્રાહકો કોણ હોય છે?

Q14- KYC કેટલા સમય પછી અપડેટ કરવું?

Q 15-Walk-in Customer એટલે કોણ?

Q 16- Walk-in Customer માટે KYC ક્યારે ફરજિયાત?

Q 17- Money Mule શું છે?

Q 18- Money Mule ખાતું મળ્યું તો શું કરવું?

Q 19- PEP (Politically Exposed Person) કોણ છે?

Q 20- PEP ખાતું ખોલતી વખતે શું કરવું?

Q 21- Non Face-to-Face Customer માટે શું ખાસ છે?

Q 22- Small Account શું છે?

Q 23- Small Account માં મર્યાદા શું છે?

Q 24- Transaction Monitoring એટલે શું?

Q 25- કયા વ્યવહારો શંકાસ્પદ ગણાય?

Q 26- STR શું છે?

Q 27- STR કોને મોકલવો?

Q 28- ગ્રાહકને STR વિશે કહી શકાય?

Q 29- ક્યારે ખાતું બંધ કરી શકાય?

Q 30- સ્ટાફની મુખ્ય જવાબદારી શું છે?

KYC માટે એક લાઈનમાં સાર કેવી રીતે આપશો?

Answers to the questions:

Q1 KYC શું છે?

જવાબ:

KYC (Know Your Customer) એટલે ગ્રાહકની સાચી ઓળખ કરવી, તેની વિગતો ચકાસવી અને તેના વ્યવહારને સમજવો.

Q2 AML શું છે?

જવાબ:

AML (Anti Money Laundering) એટલે બેંક મારફતે ગેરકાયદેસર પૈસા (Black Money) કાયદેસર/સફેદ ન બને તે માટેના નિયમો.

Q3 KYC / AML કેમ જરૂરી છે?

જવાબ:

- મની લોન્ડરિંગ અને આતંકવાદી ફંડિંગ રોકવા
- બેંકને PMLA & TF ના કાયદાકીય દંડથી બચાવવા
- RBIના નિયમોનું પાલન કરવા

Q4 ગ્રાહક કોને કહેવાય?

જવાબ:

- ખાતું ધરાવનાર વ્યક્તિ અથવા સંસ્થા
- જેના નામે કે જેના માટે ખાતું ચલાવવામાં આવે
- એક વખતનો મોટો વ્યવહાર કરનાર Walk-in Customer

Q5 KYC ના મુખ્ય ચાર સ્તંભ કયા છે?

જવાબ:

1. Customer Acceptance Policy
2. Customer Identification Procedure
3. Transaction Monitoring
4. Risk Management

Q6 ખાતું અનામી નામે ખોલી શકાય?

જવાબ:

✗ નહીં. અનામી અથવા ખોટા નામે ખાતું ખોલવું કાયદેસર નથી.

Q7 KYC દસ્તાવેજો અધૂરા હોય તો ખાતું ખોલી શકાય?

જવાબ:

✗ નહીં. પૂરતા KYC દસ્તાવેજ વગર ખાતું ખોલી શકાય નહીં.

Q8 DVD (Officially Valid Documents) કયા છે?

જવાબ:

- આધાર કાર્ડ
- પાસપોર્ટ
- ડ્રાઇવિંગ લાઇસન્સ
- મતદાર ઓળખપત્ર
- NREGA જોબ કાર્ડ

Q9 PAN વેરીફાય કરવો જોઈએ?

જવાબ:

PAN નંબર ઓનલાઇન વેરિફિકેશન ફરજિયાત છે.

Q10 Beneficial Owner કોણ કહેવાય?

જવાબ:

જે વ્યક્તિ વાસ્તવમાં ખાતા અથવા વ્યવહાર પર અંતિમ નિયંત્રણ ધરાવે તે Beneficial Owner કહેવાય.

Q11 Beneficial Owner ઓળખવું કેમ જરૂરી છે?

જવાબ:

- ખોટી ઓળખથી ફ્રોડ થતો અટકાવવા
- સાચા માલિક સુધી પહોંચવા

Q12 Risk Category શું છે?

જવાબ:

ગ્રાહકના જોખમ પ્રમાણે ખાતાને High, Medium અથવા Low Risk માં મૂકવું.

Q13 High Risk ગ્રાહકો કોણ હોય છે?

જવાબ:

- PEP (રાજકીય રીતે પ્રભાવશાળી વ્યક્તિ)
- Trust / NGO
- મોટા કેશ વ્યવહાર કરનાર

Q14 KYC કેટલા સમય પછી અપડેટ કરવું?

જવાબ:

- High Risk : 2 વર્ષે
- Medium Risk : 8 વર્ષે
- Low Risk : 10 વર્ષે

Q15 Walk-in Customer એટલે કોણ?

જવાબ:

જે વ્યક્તિ બેન્ક માં ખાતું ધરાવતો નથી પરંતુ એક વખત વ્યવહાર કરે.

Q16 Walk-in Customer માટે KYC ક્યારે ફરજિયાત?

જવાબ:

₹50,000 કે તેથી વધુના વ્યવહારમાં ઓળખ ફરજિયાત છે.

Q17 Money Mule શું છે?

જવાબ:

જે વ્યક્તિ પોતાનું ખાતું ફ્રોડ અથવા ગેરકાયદેસર પૈસા ફેરવવા/વ્યવહાર કરવા માટે અન્યને આપે.

Q18 Money Mule ખાતું મળ્યું તો શું કરવું?

જવાબ:

તાત્કાલિક Principal Officer ને જાણ કરવી અને ખાસ મોનીટરીંગ રાખવું. જરૂર જણાતાં રિપોર્ટ પણ કરવો.

Q19 PEP (Politically Exposed Person) કોણ છે?

જવાબ:

દેશી અથવા વિદેશી મોટા પદાધિકારીઓ, રાજકારણીઓ વગેરે.

Q20 PEP ખાતું ખોલતી વખતે શું કરવું?

જવાબ:

- HO મંજૂરી લેવી
- High Risk તરીકે વર્ગીકરણ
- વધારાની તપાસ અને સતત મોનીટરીંગ કરવું

Q21 Non Face-to-Face Customer માટે શું ખાસ છે?

જવાબ:

- વધારાના દસ્તાવેજ
- પ્રથમ ટ્રાન્ઝેક્શન અન્ય બેંક ખાતામાંથી

Q22 Small Account શું છે?

જવાબ:

ઓછી આવક ધરાવતા માટે મર્યાદિત વ્યવહારવાળું ખાતું.

Q23 Small Account માં મર્યાદા શું છે?

જવાબ:

- બેલેન્સ ₹50,000થી વધુ નહીં
- વાર્ષિક ક્રેડિટ ₹1,00,000થી વધુ નહીં

Q24 Transaction Monitoring એટલે શું?

જવાબ:

ગ્રાહકના ખાતામાં થતા વ્યવહારો પર સતત નજર રાખવી.

Q25 કયા વ્યવહારો શંકાસ્પદ ગણાય?

જવાબ:

- અચાનક મોટા કેશ વ્યવહાર
- વ્યવસાયથી અસંગત ટ્રાન્ઝેક્શન
- જટિલ અથવા અર્થહીન વ્યવહાર

Q26 STR શું છે?

જવાબ:

STR એટલે Suspicious Transaction Report – શંકાસ્પદ વ્યવહારનો અહેવાલ.

Q27 STR કોને મોકલવો?

જવાબ:

શૈખ → Principal Officer → FIU-IND

Q28 ગ્રાહકને STR વિશે કહી શકાય?

જવાબ:

✗ નહીં. ગ્રાહકને ક્યારેય જાણ કરવી નહીં (No Tipping Off).

Q29 ક્યારે ખાતું બંધ કરી શકાય?

જવાબ:

- ગ્રાહક KYC દસ્તાવેજ ન આપે
- સહકાર ન આપે
- ➡ HO મંજૂરી અને નોટિસ બાદ

Q30 સ્ટાફની મુખ્ય જવાબદારી શું છે?

જવાબ:

- ઓરિજિનલ દસ્તાવેજ ચકાસવા
- KYC નિયમોનું પાલન
- શંકા હોય તો તરત રિપોર્ટ કરો

KYC માટે એક લાઈનમાં સાર કેવી રીતે આપશો?

“તમારા ગ્રાહકની ઓળખ ચકાસો, તેના ખાતામાં થતા વ્યવહારોમાં જોખમ સમજો, શંકા હોય તો રિપોર્ટ કરો – એજ સાચું KYC.”